

1. Referentie

Referentie	Van Houtte, M. (2004). Sociaal kapitaal in katholieke en gemeenschapsscholen in Vlaanderen: een vergelijking. <i>Pedagogische studiën</i> , 81, (1), 28-41.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

In dit artikel wordt nagegaan of katholieke en gemeenschapsscholen in Vlaanderen verschillen in termen van aanwezig sociaal kapitaal (Coleman & Hoffer, 1987). Hiertoe wordt gebruik gemaakt van gegevens van 7388 derdejaarsleerlingen in een steekproef van 88 secundaire scholen, waarvan 68 behoren tot het katholieke net. Als indicatoren van sociaal kapitaal fungeren de sociale geïntegreerdheid van de leerlingen, en de relatie tussen leerkrachten en leerlingen zoals gepercipieerd door de leerling.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs
Trefwoorden	Academische gerichtheid, curriculumpositie, extracurriculaire activiteiten, ideologie, leerprestaties, ouderlijke steun, relatie leerlingen-leerkrachten, schoolgebonden attitudes, schoolgrootte, schoolnet, schoolse prestaties, schooltype, SES-context van de school, sociaal kapitaal, solidariteit, waarden

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Mieke Van Houtte Vakgroep Sociologie Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen UGent Korte Meer 5 9000 Gent Tel: 09/ 264 67 96 Fax : 09/ 264 69 75 hilde.vanpeteghem@ugent.be http://www.psw.ugent.be/socio/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Is er een verschil in termen van sociaal kapitaal tussen katholieke scholen en gemeenschapsscholen in Vlaanderen? Voelen leerlingen in katholieke scholen zich beter sociaal geïntegreerd dan leerlingen in gemeenschapsscholen? Beoordelen de leerlingen in het katholiek onderwijs hun relatie met hun leerkrachten positiever dan leerlingen in gemeenschapsscholen? Zijn er verschillen tussen de leerlingen in de verschillende schoolnetten of zijn er verschillen die effectief kunnen worden toegeschreven aan de school zelf? Zijn er verschillen op individueel leerlingniveau tussen de twee schoolnetten?
Hypothesen	In private, katholieke scholen is er een grotere mate van sociaal kapitaal aanwezig dan in openbare scholen.

6. Methode

Onderzoeks-methode	Kwantitatief onderzoek met schriftelijke vragenlijst in klasverband; gesloten vragen
Onderzochte groep	7388 derdejaarsleerlingen van het algemeen secundair onderwijs van 88 scholen: 68 katholieke scholen, 6427 leerlingen (3057 jongens en 3370 meisjes) en 20 gemeenschapsscholen, 961 leerlingen (489 jongens en 472 meisjes).
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Sociaal kapitaal	Het sociaal kapitaal wordt door twee indicatoren bepaald: 1. Sociale integratie: dit is de mate waarin leerlingen zich geïntegreerd voelen in de schoolgemeenschap. 2. De relatie leerkrachten-leerlingen: deze indicator meet hoe leerlingen hun leerkrachten beoordelen. De conclusie is dat er in Vlaanderen wat betreft sociaal kapitaal geen verschil bestaat tussen katholieke scholen en gemeenschapsscholen.
Sociale geïntegreerdheid	Na controle in een multilevelmodel blijkt dat noch bij jongens, noch bij meisjes een significant effect van schoolnet op sociale geïntegreerdheid vastgesteld kan worden. Er bestaat geen twijfel dat leerlingen in katholieke scholen en leerlingen in gemeenschapsscholen zich even geïntegreerd voelen.
Relatie Leerling/leerkracht	Zowel jongens als de meisjes in katholieke scholen houden er gemiddeld een positievere visie op na dan de jongens en de meisjes in gemeenschapsscholen. Na controle voor individuele kenmerken en schoolkenmerken in een multilevelmodel blijkt dat bij jongens de schoolsector geen significant effect uitoefent op hun perceptie van de relatie leerkrachten-leerlingen. Bij de meisjes is er sprake van een zeer miniem, negatief effect. Het negatieve effect duidt erop dat de meisjes in gemeenschapsscholen een negatiever beeld hebben van hun leerkrachten en hoe die omgaan met de leerlingen. Er is sprake van een contextueel effect: de meisjes in katholieke scholen hebben een positiever beeld van de relatie leerkrachten-leerlingen dan de meisjes in gemeenschapsscholen, los van hun eigen individuele kenmerken. Een aantal van die kenmerken beïnvloedt de perceptie van de meisjes wel, zoals betere leerprestaties gaan samen met een positiever beeld op de relatie, een verband dat overigens niet wordt vastgesteld bij de jongens. De meisjes met een lagere SES hebben een positiever beeld van de relatie leerling/leerkracht of vice versa. De hypothetische verklaring is dat leerlingen uit hogere SES-milieus zich vaker gelijk stellen aan de leerkrachten of er zich zelfs boven plaatsen, waardoor ze de leerkrachten negatiever gaan beoordelen dan leerlingen uit lagere SES-milieus, die vaak van thuis uit opkijken naar de leerkrachten. Ouderlijke steun die de jongere ervaart, oefent een positieve invloed uit op zijn/haar beeld van de relatie leerkracht-leerling. Het feit dat jongeren gestimuleerd worden draagt bij tot een positieve ingesteldheid. Het feit dat gemeenschapsscholen doorgaans heel wat minder elitair zijn dan katholieke scholen buffert de negatievere perceptie van de leerlingen in gemeenschapsscholen. Meisjes in gemeenschapsscholen hebben een negatiever beeld van de relatie leerkrachten/leerlingen dan meisjes in katholieke scholen. Dit kan volledig worden toegeschreven aan het feit dat gemeenschapsscholen meer gemengde scholen zijn. De mixiteit oefent een significant negatief effect uit op de perceptie van de meisjes. Sinds de jaren 70 is meermaals aangetoond dat in een gemengde schoolcontext leerkrachten anders omgaan met jongens dan met meisjes. Leerkrachten interageren meer met jongens en jongens manifesteren zich ook veel meer in de klas dan meisjes. Jongens vatten meer interacties aan wat leidt tot meer contact met feedback, ongeacht het geslacht van de leerkracht. Over het algemeen prefereren leerkrachten jongens boven meisjes. Daar staat tegenover dat ze lagere normatieve en

	academische verwachtingen hebben ten overstaan van jongens. Misschien percipiëren leerkrachten de schoolgebonden attitudes van meisjes wel positiever dan die van jongens, maar blijkbaar voelen de meisjes in gemengd onderwijs deze positieve academische verwachtingen niet aan door de grotere aandacht die leerkrachten aan jongens schenken. Het is dan ook logisch dat meisjes in gemengd onderwijs de manier waarop leerkrachten omgaan met de leerlingen negatiever beoordelen dan meisjes in gescheiden onderwijs, en dat de jongens op dit vlak geen verschil zien. Een alternatieve verklaring zou kunnen zijn dat meisjes zich in gemengde scholen aanpassen aan de negatievere houding van de jongens, zodat ze de relatie leerkrachten-leerlingen negatiever zullen beoordelen. Dit effect houdt stand na controle voor schoolgrootte en schooltype. Bij de jongens wordt geen gelijkaardig effect aangetroffen.
--	---

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

In dit artikel wordt nagegaan of katholieke en gemeenschapsscholen in Vlaanderen verschillen in termen van aanwezig sociaal kapitaal (Coleman & Hoffer, 1987). Hiertoe wordt gebruik gemaakt van gegevens van 7388 derdejaarsleerlingen in een steekproef van 88 secundaire scholen, waarvan 68 behoren tot het katholieke net. Als indicatoren van sociaal kapitaal fungeren de sociale geïntegreerdheid van de leerlingen, en de relatie tussen leerkrachten en leerlingen zoals gepercipieerd door de leerling. Hoewel een eenvoudige analyse op basis van gemiddelden anders doet uitschijnen, kan op basis van een 'multilevel'-analyse (HLM) besloten worden dat zowel jongens als meisjes zich even geïntegreerd voelen in katholieke scholen als in gemeenschapsscholen. Jongens staan in beide schoolsectoren ook even positief ten aanzien van de relatie leerkrachten-leerlingen. Meisjes in katholieke scholen blijken positiever te staan ten opzichte van de relatie leerkrachten-leerlingen dan meisjes in gemeenschapsscholen, maar dit verschil kan volledig op rekening van het geslachtsgemengde karakter van de gemeenschapsscholen geplaatst worden.